

ЛАМЯ ЕООД
Книга трета
СБЛЪСЪК

Марин Трошанов

Тази книга е литературна творба.

Всички имена, действащи лица, места, търговски марки и събития са плод на въображението на автора или са използвани метафорично.

Всяка прилика с действителни събития, организации и хора е напълно случайна и не е целена нито от автора, нито от издателя на книгата.

МАРИН ТРОШАНОВ

ЛАМЯ ЕООД

Книга трета

СБЛЪСЪК

Тази книга е обект на авторско право.
Използването на текста, илюстрациите и оформлението без съгласието на автора и издателя е забранено.
Продаването, препродаването, заемането, наемането и пускането в обращение по друг начин, освен по начин, определен от автора, издателя и закона, е забранено.

ЛАМЯ ЕООД
Книга трета
Сблъсък

©2019, Марин Трошанов, автор
©2019, Веселин Чакъров, илюстрации
©2019, Петър Станимиров, корица

ISBN: 978-619-199-416-8

 Фаетон

Скитникът

*Когато всяка дума има смисъл
в сърцето ми, по-тежка от олово,
тогава и се чудя, и се питам:
Защо участвам в този цирк отново?*

*Защо не се откажа и не скрия
душата си ранена и сръдлива
в дълбока сребърна кутия,
та да заключи тая кучка дива?*

*Но продължавам упорито и нехая.
Трънлив е пътят и осеян с ями.
Вървя към Ада, не към Рая
и спъвам се в мечти раздрани.*

*Предаден и предател бях,
земите мъртви ме очакват.
Горчив копнеж и смях съм аз
и дъх на морска шир, погалена от вятър...*

Марин Трошианов

Пролог

Бургас, 1980 г.

Стиснал вилицата с треперещи пръсти, Валери раздели тулумбичката на две и шурналият сироп образува гъсти локвички по дъното на порцелановата чинийка. Не отхапа. Запотеното пластмасово шише с боза също стоеше непокътнато на кръглата маса пред него. Бе решил да се почерпи с нещо сладко, за да потуши тягостните си мисли, но не изпита облекчение. Преглъщаше мъчително. Подпираше клюмналата си брадичка с длан и ноктите му грабеха небръснатата поне от седмица буза. Очите му бяха вперени през витрината на сладкарница „Роза“ – мътни и невиждащи. А навън, по улица „Ленин“, цареше цветното празнично стълпотворение по случай 24 май.

Зъбите на Валери изскърцаха, стиснати до болка. Той склочи вежди и по челото му пролазиха криви бръчки. Беше минала повече от седмица, откакто с Лилия се видяха в Морската градина и тогава тя му каза за Димитър. Седяха на една пейка край бюста на Васил Левски и Апостола на свободата се оказа единственият свидетел на разговора. Валери помнеше всеки де-

тайл от срещата им – нейните искрящи зелени очи, по които играеха сенките на пърхащите листа, устните ѝ, жадни за целувките на друг, тънките ѝ пръсти, които докосваха ръцете му с лекотата на морски бриз.

– Димитър ми предложи – простичко каза Лилия.

– Какво? – Обезкървеното лице на Валери се изопна, студено и твърдо като статуята край тях. Едва сега забеляза нежния сребърен пръстен, който красеше ръката ѝ.

– Поиска да се ожени за мен. Казах „да“.

– Но... – отрони той, усещайки как сърцето замира в гърдите му. – Аз мислех... нали... ние...

– Знаеш, че това между нас беше игра – кротко отвърна Лилия. – Никога нямаше да стане наистина.

Той се взираше в нея – объркан, омаломощен, нищожен. Усети в очите си парене, но задържа съзрите, впрегнал последни късчета воля.

– Хей... – промълви Лилия и приюти ръка в широката му длан. – Обещай ми, че няма да се сърдиш! Ти винаги ще си останеш най-скъпият ми приятел.

И преди той да каже нещо, тя го презърна – кокетно и обезоръжаващо. Така правеше винаги – още откакто бяха деца. Целуна го бързо по бузата и се разсмя тъй искрено и безгрижно, че нямаше как да не се престори на щастлив заради нея. Само че не беше. Нито преди седмица, когато тя му сподели плановете си за сватбата, нито сега – в сладкарницата, докато потрачваше с вилцата по ръба на чинията с изтърбушената тулумбичка. Валери я избута настрана и се заслуша в надигащата се глъчка навън.

Отдалеч долитаха монотонните удари на тъпан, после от високоговорителите се разля „Върви, народе възродени“ и докато мощният хор огласяше улицата, шествието взе да се точи покрай сладкарницата. Учениците на Бургас преминаваха в безкрайни редици,

вдигнали знамена, балони, портрети на възрожденци и плакати с образите на Кирил и Методий, наред с огромен неизменни ликовете на партийните вождове.

Валери не можеше да понесе оглушителния шум и минута повече. Излезе навън и премина през ликуващата тълпа тъкмо когато фанфарният оркестър на собственото му начално училище бодро маршируваше по улицата. Децата свиреха с издути бузи, сякаш нападнали по две мандарини, и лъскавите месингови тромпети блестяха на слънчевите лъчи.

Младият мъж сви по една пресечка и продължи из плетеницата от улици в централната градска част, обърнал гръб на празника. Скоро от манифестацията остана само ритмичен отглас, който избледня пред своенравния грак на чайките, носещи се из ветровитото майско небе.

Думите на Лилия не излизаха от главата му: „Това между нас беше игра... Никога нямаше да стане наистина...“ Сега действително всичко изглеждаше като детинска задявка, ала само преди няколко седмици той можеше да се закълне, че двамата са родени един за друг и съдбата им е отредила да създадат семейство. Родителите на Лилия живееха в някакво странджанско село, но я бяха изпратили да учи в Бургас, при сестрата на майка ѝ. Къщата на овдовялата леля Дафина се намираше недалеч от дома на Валери. Преди да приюти племенничката си, единственото съществуване, което ѝ правеше компания, беше своенравната и злобна болонка Чери.

Валери и Лилия бързо се откриха в игрите и се сприятелиха. Скитосваха до тъмно из квартала, караха колела, помагаша си с домашните и понякога тайно се целуваха в затънтените кътчета на Морската градина. Въпреки че беше слабоват и с криви рамене, Валери два пъти се беше сбивал заради Лилия. Единия

път така го бяха погредили, че се прибра вкъщи със счупен нос. Излъга, че е паднал от велосипеда, ала се чувстваше толкова горд от мъжката си постъпка, че въпреки болките заспа широко усмихнат.

С доста мъки той завърши икономическия техникум и после влезе в казармата. Съдбата явно се оказа немилостива, защото го изпратиха в Грудово. Поделенията в Грудово, Елхово и Звездец образуваха Триъгълника на смъртта, където службата беше най-тежка и винаги се поддържаше висока степен на бойна готовност. Непрекъснатите наряди, учения и тревоги бяха смазващи за изнежено градско момче като Валери. Навярно издевателствата на старите войници и спривавите офицери щяха да го прекършат, ако не беше открил как може от време на време да се скатава. Знанията, придобити в икономическия техникум, се оказаха от полза и един старшина му нареди да води отчет на всички продукти, доставяни в кухнята.

Тъкмо тогава Валери осъзна, че е влюбен в Лилия. Образът ѝ постоянно витаеше в мислите му и нищо не можеше да се сравни с радостта да получи писмо от нея. На обикновени карирани листове Лилия описваше с педантичния си наклонен почерк случки от обичайното бургаско ежедневие – вечеринка с приятелки, поредната разправа с лелята, някоя и друга пакост на Чери. Когато най-сетне се уволни, първата му работа бе да види любимото си момиче. Приятелството им се възроди и те пак започнаха да се разхождат из познатите улици, изпълвайки ги с безгрижен смях. Понякога Валери си открадваше целувка под звездното небе и макар нещата да не отиваха по-далеч, той беше спокоен, защото смяташе, че просто е нужно още време.

Баща му му помогна да започне работа като счетоводител в кабелния завод „Васил Коларов“ и Валери

подходи с голямо усърдие към новите си задачи. Той вярваше, че щом осъзнае колко е съвестен и отговорен, Лилия най-сетне ще отвърне подobaващо на чувствата му. Само че времето минаваше, а срещите им ставаха все по-редки. На няколко пъти той я видя в компанията на висок млад мъж и това го смути, но момичето небрежно подхвърли, че са просто приятели. Новият „приятел“ се казваше Димитър Сарафов, беше бургазлия и тъкмо завършваше Висшето военноморско училище във Варна.

Ако преди беше изпитвал смътна ревност към Димитър, когато узна истината, чувството прерасна в неприязън. Трябваше да предприеме нещо. Само че какво? Колкото повече приближаваше датата на планираната за есента сватба, толкова по-съкрушително отчаяние го обземаше. През главата му минаваха какви ли не идеи. Обмисляше да пусне донос срещу Димитър, но се оказа, че дядо му Пенчо бил активен борец против фашизма. Цялото семейство Сарафови имаха партийни книжки и солидни връзки в местната партийна върхушка. Подобен опит изглеждаше не просто обречен на неуспех, но можеше да има много лоши последствия за самия Валери, чийто баща тайничко се надсмиваше на комунистическия строй и твърдеше, че на Запад било много по-хубаво.

В главата на изпълнения с горчиво безсилие Валери започна да се промъква дори мисълта за убийство. Той изгуби апетит и едва се хранеше. Докато попълваше безкрайните колони с числа в счетоводните книги на кабелния завод, немощната му ръка трепереше. Бледото му лице хлътна, а под очите се появиха тъмни кръгове. Баба Мария първа забеляза промяната. Веднъж тя го повика в сумрачната си ъглова стаичка и попита какво се случва.

– Всичко е нормално – троснато отвърна Вале-

ри. – Какво искаш да ти кажа? Просто напоследък съм уморен. Това е.

– Вале, не ме гледай, че съм стара – рече жената и прикова в него воднистите си очи. – Вашите винаги търчат нанякъде, все са много заети. Не виждат ли, че страдаш? Че душата ти е болна? Ала на мен можеш да кажеш. И тук ще си остане.

Валери обходи с поглед тесните стени, на които висяха икони и черно-бели портрети – ликовете на брати светци, озарени от ореоли, и лица на мъртви роднини, превърнали се в прах под земята. Гледаха го строго, обвиняващо. Той понечи да излезе, но ръката на баба Мария го улови за лакътя и го изгърпа да седне. Изненада се колко е силна. Или може би, сломен от нерви, недохранване и недоспиване, той бе станал твърде слаб.

– Спокойно, бабе! – тихо промълви старицата, готова да го изслуша.

И той се предаде. Разказа ѝ, макар да му костваше много. Дишаше хрипливо, от време на време замлъкваше и после пак продължаваше.

– И какво да правя сега, бабче? – запита накрая. – Тя не ме слуша вече. Решила е да се омъжи за онзи Димитър. А аз я обичам. Толкова много я обичам, че цял живот не съм поглеждал друга. Чакам я, откакто се помня. Нима трябва просто да я оставя да си троши главата? Не знам... Не разбирам защо стана така. Мисля, че ще взема да се убия, дано тогава проумее какво е сторила.

– Сакън, Вале! – възкликна баба Мария. – Само такива глупости не прави! – Тя постоя замислена, после очите ѝ светнаха. – Виж сега, чувал ли си за Ванга?

– Какво? – озадачи се той.

– Има една жена в Петрич. Сяпа е, ала знае всичко. Навремето, ако не беше тя, дядо ти Петко щеше

да остане хром. Десният крак почна да го наболява, взе да куца, ей така – от нищото. Лекарите го гледаха, изписваха мазила, хапчета... Кел файда. По едно време едва ходеше. Само тя му помогна... Иди, виж се с нея и чуй какво ще ти рече. Далечко е, ала ще попътуваш, хем да ти се проветри малко главата...

* * *

Валери не се колеба дълго. След като получи разрешение за отпуск, излъга родителите си, че е поканен да гостува на приятел, с когото са служили в Грудово. Единствено баба Мария знаеше истинската причина за неговото пътуване.

– И таз добра! – зачуди се баща му. – Къде си тръгнал в тия жеги, след като морето е на крачка от нас? Защо не извика момчето в Бургас?

– Защото при него има планина – отвърна той.

Баща му махна с ръка, измрънка нещо под нос и сметна въпроса за приключен.

На 22 юли, още преди слънцето да е изгряло, Валери се качи в експресния влак за София и локомотивната свирка оповести началото на неговото приключение. Опита се да поспи, но вълнението му беше голямо, а седалката – неудобна, и сънят все не идваше. Когато слънцето се изкатери по небосвода и надгърна в зачервените му очи, той се отказа. Погледна завистливо останалите пътници, които похъркваша блажено, свалили обувки и изпружили крака с миризливи чорапи кой където свари, след това извади грижливо скъпаната книга и се зачете в историите на Майн Риг. Не след дълго хората край него бавно се раздвижиха. Един другар с делово изражение прелистваше новия брой на „Работническо дело“, а някакъв пенсионер използваше вестника за подложка, над която шумно похапваше домати, сугжук и сух хляб.

Рано следобед влакът пристигна в София и след дълго лутане Валери успя да хване автобус за Петрич. Сдъвканата на крак кифла с мармалаг не го беше заситила. Явно сърцето му отново се изпълваше с плаха надежда, защото апетитът му се изостри и стомахът му застърга. Въпреки това след три часа и половина клатушкане в задушния „Чавдар“ му се искаше да повърне. Замаян и облян в пот, той най-сетне слезе в Петрич и залитайки, се отправя към къщата на баба Ванга.

Завари тълпа, която тъкмо започваше да се разотива под зоркия поглед на един милиционер. Очукана ламаринена табела, закрепена с тел за ръждив стълб, канеше гостите на Петрич да нощуват в туристическата спалня на улица „Гоце Делчев“ 26. Валери се настани именно там – на тясно, твърдо легло в обща стая, където му правеха компания четирийсетгодишна жена с болнаво лице и възрастна двойка. Всички бяха дошли да търсят помощ от сляпата гадателка. Оказа се, че повечето хора чакат с дни, за да ги приеме.

– Трябва да станеш много рано и да се запишеш в списъка – обясни му старецът, който се казваше Георги и хъркаше така гръмогласно, че Валери очакваше единствената картина в стаята да падне от стената.

Въпреки това той веднага заспа – дълбоко и непробудно, а това не му се беше случвало от седмици насам.

* * *

Валери тъй съвестно последва съветите на бай Георги, че стана преди него, изплакна лицето си в общата баня и изхвърча навън. Петрич още спеше. По стените на сградите се оттичаха хладни сенки, а от един просторен, зелен двор долетя кукуругане на петел. Слънцето тъкмо изпъзвяваше иззад хоризонта – тъмножълт овал сред безупречната синева. Дори в

този мъртъв час около къщата на Ванга имаше малка, но бързо нарастваща тълпа. Той си проби път сред хората и се записа в списъка. Името му беше в началото на пета страница.

Започна безкрайно чакане. Народът идваше по тъмно и се разотиваше късно вечер. Списъкът се подаваше от ръка на ръка, появяваха се и други списъци, избухваха разпри. Някои твърдяха, че е спешно да видят сляпата жена, защото едва се крепят, измъчвани от ужасни болести, други предупреждаваха, че били познати на едн-кого си и нямало да чакат ред. От време на време наоколо се навъртаха милиционери, но се намесваха само в краен случай.

През нощта Валери спеше с бучка захар под възглавницата, защото му обясниха, че Ванга се нуждае от нея, за да надникне в живота му. На третата вечер мълчаливата жена с изпитото лице, която бе заела отсрещното легло, се разкашля пронизително и повърна няколко пъти. Сутринта, когато Валери отвори очи, от нея нямаше и следа. През същия ден възрастното семейство дочака срещата с пророчицата и после двамата си тръгнаха умислени за Първомай. Други гости заеха местата им в стаята на туристическата къща. Те също искаха да видят Ванга. Валери търпеливо им даваше указания, така както по-рано бяха напътствали него. Всеки споделяше болестите и нуждите си. Той само подхвърляше, че искал да попита за нещо важно и много лично.

* * *

Валери успя да влезе при гадателката едва следобед на седмия ден. Върлуваше нетърпима жега и по врата му се стичаше пот. Беше се нагледал на отчаянието и безсилието, които царяха сред неспирния поток от хора пред къщата.

– Помогни на гетето, лельо Ванге! – обади се някакъв мъж, когато вратата се отвори. – Болнаво е, все слабее. Много ни е страх.

– Имам парализа на гласните връзки – шепнесе немоощна жена.

– Синът ми изчезна – извика груга през сълзи. – Къде да го дирим? Жив ли е?

Валери също беше изгубил надежда, че ще дойде неговият ред, когато внезапно един от приближените на Ванга прочете името му от списъка с висок, ясен глас. В първия момент, изтръпнал и зашеметен, той не реагира. След това решително си проби път, размахвайки високо ръка, и когато се домогна до входната врата, мъжът го въведе в покоите на Ванга.

Тя седеше зад гървена маса, а обрамченото ѝ от черната забрадка лице изглеждаше съвсем бледо. През последните дни Валери я беше виждал да излиза на двора. Говореше с хората и даже ги овикваше, ако нещо я раздразни. Сега, щом се изправи пред нея, той застина и усети, че краката му се подкосиха. Почувства се гол и уязвим, сякаш душата му бе плод, чиито кори се разпукаха, потъмняха и окапаха.

– Дај захарта! – нареди Ванга и пръстите ѝ опипаха малката бучка, която Валери плахо постави на масата.

Той стоеше смутен пред силата, която се излъчваше от пророчицата. Беше чакал срещата с нея, изпълнен с вълнение и надежда, но сега главата му се замая и мислите му забавиха ход. Струваше му се, че нейният взор не зачита преградите на времето и пространството, които държаха в плен материалния свят.

– Откъде си? – запита Ванга.

– От Бургас – отвърна той и сухо преглътна.

– И що си бил толкоз път?

– Искам да ми кажеш... за Лилия...

– Виждам я аз... хубаво момиче... тъмна коса, зелени очи... не е болна, ама много ке страда...

Валери трепна, сърцето му изведнъж заби ускорено и го изтръгна от вцепенението.

– Обичам я... много я обичам... – рече той. – Какво да направя?

Гадателката мълчеше. Слепите ѝ очи се движеха под затворените клепачи, взиращи се в недоловими за човешките сетива измерения. На лицето ѝ падна тъмна сянка и тя сбърчи вежди в строга, недружелюбна гримаса.

– Нищо няма да правиш! Нищичко! Чу ли? На груг е наречена. Ще стане бяла...

Валери скрепи пресъхнали устни, усецайки как за пореден път надеждите му рухват като ронливи пясъчни кули. В него се надигна притаен гняв.

– Не мога да я оставя! – отсеке той.

– А, не можеш! – сонна се Ванга. – Ке можеш! Виждам, иде лошо... лошо-о-о! По чужди жени ке ми ходи! Махай се, не си за тука!

Валери се изправи, зачервен и настръхнал като таралеж. Затова ли пропътува шестстотин километра? За да му зашлевят поредния шамар! Главата му пулсираше от ярост, обиди и унижение.

– Остави я! Остави я, инак много ке страдате... И вие, и други...

* * *

Пътят назад бе далеч по-мъчителен и потискащ. Мрачни мисли се набязваха в съзнанието на Валери като диви черни коне. Влакът, напечен от жарещите слънчеви лъчи, се движеше по релсите с монотонно клатушкане. Нито гледката на зелените възвишения, приютили китни селца, нито екзотичните приключения на Майн Рид, нито дори седящото срещу него

чаровно девойче, което пътуваше с намръщената си баба и му хвърляше любопитни погледи, помагаша на младия мъж да се почувства по-добре. Разочарованието го разяждаше като отрова.

– Да не си болен? – запита майка му, когато се прибра вкъщи.

– Не, всичко е наред. Просто съм много уморен – унило измънка Валери.

– Нищо, нищо... Като се върнеш в завода, хубавичко ще си починеш – с насмешка подхвърли баща му.

Само че нямаше как да заблуди тъй лесно баба Мария. Тя го привика на разпит в стаичката си и не го остави на мира, докато не изкопчи подробностите за пътуването и срещата с Ванга.

– Навярно е най-добре да се откажеш – заключи възрастната жена, клатейки замислено глава. – Щом Ванга така е рекла...

Само че Валери не беше готов да приеме поражението. Костеливото му лице се разтегли в ядовита гримаса, а в очите му горяха опасни пламъци. Вместо да го подтикне към примирение, предупреждението на гадателката го изпълваше с още по-мрачна решителност. Баба Мария осъзна, че той не спира да търси изход. Като негов единствен съюзник, тя се луташе между необходимостта да го вразуми и желанието да му помогне в неравната борба за сърцето на Лилия. Не издържаше да го гледа как се самоизмъчва и страда. След дълго колебание тя реши да сподели една последна възможност.

– Знам и друга жена... съвсем наблизко... тука, в Бургас. Казват, че разваляла магши и умеела разни работи. И добро съм чувала, и лошо...

– Защо не започна направо с нея? – кипна Валери.

– Защото не съм сигурна що за дарба има.

– Какво да направя?